

Resum de les opinions del Grup de Lectura en la trobada del 21 de novembre de 2011 sobre LA TACA NEGRA, de Salvador Balcells:

En línies generals la novel·la de Salvador Balcells va agradar força al Grup de Lectura, fins i tot als lectors que es van declarar no aficionats al gènere negre. Es va elogiar en gran manera la feina de documentació que va haver de fer l'autor, tant dels aspectes forenses i policíacs com del coneixement de les societats rurals russes, del passat minaire de Vorkuta i de la cultura autòctona del poble nenet.

Balcells, davant certa sorpresa dels assistents, va reconèixer que mai no havia estat a Rússia abans d'escriure la novel·la; tampoc no havia consultat directament cap professional de la medicina forense o de la policia; això sí, les seves capbussades a Internet van ser llargues i minucioses, i la xarxa de xarxes va ser la seva gran font documental. Conseqüentment, es va citar el referent de Salgari com a gran autor que no es va moure del seu entorn proper i va ser capaç de crear esplèndids escenaris en llocs ben llunyans i que no havia visitat mai.

Es va comentar que el títol primigeni de l'obra, «Nines russes», potser era més escaient que el definitiu de *La taca negra*, i Salvador Balcells va respondre que l'havia canviat perquè li semblava argumentalment més metafòric, per la comparació entre el vessament de petroli i la propagació de les màfies de la prostitució de luxe. També es va incidir en la voluntat de denúncia de l'abús i la vexació a les dones que significa la prostitució. Així mateix es va valorar la preocupació de Balcells per les llengües en general i per les minories ètniques. L'autor ens va comentar que sempre s'ha interessat en les ètnies i les cultures minoritzades o en clar perill de desaparició, com és el cas dels nenets referits en la novel·la.

També es va coincidir a dir que el gènere negre, com tot avui en dia, es mou per modes, i que la literatura de Balcells és equiparable a moltes obres, per exemple, escandinaves que darrerament han inundat les llibreries, i es va convenir a dir que *La taca negra* es qualitativament comparable a qualsevol novel·la de Camilla Lackberg o d'altres escriptors per l'estil.

Es va opinar que el llibre té una bona trama argumental i que té voluntat de tocar molts temes, tot i que no sigui un llibre llarg. Les històries que s'obren es van tancant, tot va confluint i no es donen pistes falses per desviar l'atenció del lector. Per alguns, però, s'adverteix amb massa claredat l'interès perquè al final tot lligui. També es va observar que el principi potser és explícit en excés, fet que fa que l'obra no sigui gaire detectivesca i denoti una certa predictibilitat en la trama. També es va retreure que sovint les opinions de l'autor s'escolen en l'obra a través de la veu del narrador.

Va destacar-se també que la novel·la tracta un tema tan actual com és la implantació de les màfies internacionals a Catalunya i, per tant, recorre a un seguit de tòpics, sobretot llegits avui en dia, però que en el moment de la seva escriptura encara no eren de domini públic. Es va comentar també que la novel·la negra demana per part de l'autor una certa llibertat a l'hora de crear arguments, perquè dins el món policíac impera també la monotonia i la rutina, i el creador ha de tenir la facultat de tensar una mica la realitat.

Que la localització de la novel·la fos a Tarragona i el seu entorn (novetat en la literatura negra catalana) va ser considerat com un gran cert per perquè fa l'obra molt més propera: es va comentar que ara en aquesta zona hi ha immobiliàries pràcticament dedicades als russos i que aquesta tendència es nota especialment a Salou.

Pel que fa a l'estil de l'obra, va advertir-se poc diàleg tractant-se del gènere negre, però un gran dinamisme narratiu. El ritme de l'obra és molt bo, el text és de ràpida lectura i atrapa, i se'n va destacar l'inici vigorós. Es va copsar també un directisme periodístic, amb gran interès per documentar les diferents accions.

Salvador Balcells va expressar que no va confegir cap plantejament inicial, que la mateixa escriptura va anar creant l'obra i que no tenia una intenció clara de fer més narració que diàleg o a l'inrevés. Va dir també que es va decantar pel gènere negre perquè va considerar-lo, des dels seus coneixements, més fàcil d'accedir-hi i va creure que la seva escriptura s'hi trobaria més segura, sobretot perquè li permetia incorporar-hi la vessant social.

Es va considerar un encert la inclusió del valencià com a parla del protagonista i va assenyalar-se que de vegades l'ús dels temps verbals fluctuava entre el passat i el present històric, i que això podia crear certa confusió. També es va comentar l'absència d'articles personals i la possible inversemblança d'algunes converses, sobretot les de les prostitutes, on potser el diàleg era massa discursiu i poc genuí.

Quant als personatges, l'opinió general va ser molt favorable al sotsinspector Emili Espinosa, el protagonista de l'obra. Se'l va considerar entranyable, molt humà, real, com si fos de casa, amb sentiments masculins molt propis (com quan compara Pilar i Cinta) i amb un rerefons familiar molt important, es podria dir que a la manera d'un Guido Brunetti més nostrat. La seva esposa tortosina i les dues filles situades a l'altre extrem dels plantejaments del pare creen un entorn argumental familiar que ofereix un contrapunt a la sordidesa i la crueltat del tema central. El còctel exguàrdia civil + mosso + valencià configura un personatge molt creïble, amb un toc de «català ampli» que sempre és d'agrair. Una assídua lectora del gènere va dir que era el millor mosso de la novel·la negra catalana.

Balcells va concretar que havia volgut crear un antiheroi, amb una manera de ser casolana, de maneres rudes, primàries, però del tot lleial. Es va advertir el contrast amb el forense Murgades de Franch, molt més boirós i circumspecte. Va elogiar-se l'intent de crear personatges amb vida més enllà de l'ambient policíac, gairebé tots amb antecedents i vida pròpia.

Es va preguntar el perquè de la coincidència entre el personatge polític i l'assassí, i Balcells va respondre que havia volgut crear un personatge pervers, malalt, que en el context de l'excitació perd el món de vista, i va justificar la tria dient que els clubs d'ambient es veuen sovint freqüentats per personatges públics com polítics, jutges, empresaris, etc.

El personatge de Tatiana va entendre's com un desdoblament d'Irina, ja que tanca el cercle que la seva companya no conclou. Es va assenyalar la clara intenció per part de Balcells de crear saga, sobretot en els personatges principals, que indiquen que seran ampliat en obres futures.

El final de la novel·la també va rebre un elogi general. Fa la impressió d'avançar amb rapidesa cap a un tancament complet, però en els últims paràgrafs el final fa un tomb molt potent que produeix un bucle que sacseja el lector. És un final amarg, dur, i amb molt de gruix argumental.

Balcells va justificar l'ús d'una Fundació en la cloenda de l'argument com a sortida natural i lícita per a les activitats de les màfies; és la manera de redireccionar o fins i tot blanquejar molts dels diners obtinguts il·legalment per aquestes associacions criminals. També va apuntar, com a conclusió, que malgrat que la caiguda del règim soviètic havia propiciat l'aparició de les màfies, actualment a la societat russa està apareixent una burgesia benestant que respecta la legalitat.

Com sempre, el nostre agraïment més sincer als components del Grup de Lectura per la seva assistència i per les seves contribucions al debat. Us esperem a la nostra pròxima cita:

• *Brooklyn*, de Colm Tóibín, Amsterdam (Ara Llibres) / Lumen

(Dilluns, **19 de desembre** de 2011, a les 7 de la tarda)